

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет України»**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
« БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ »
ПО ДИСЦИПЛІНІ
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВСІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Дніпро
2017

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
« БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ »
ПО ДИСЦИПЛІНІ
« БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ »
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВСІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Затверджено
на засіданні кафедри аерології
та охорони праці **Протокол №6**
від.

Дніпро
2017

Методичні вказівки до практичного заняття «БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ» по дисципліні «Безпека життєдіяльності» для студентів всіх спеціальностей.

/Упорядн. В.О. Безщасний, Г.П.Кривцун, В.Г.Марченко - Дніпропетровськ: **НГА України**. 2017,- 13 с.

Упорядники: В.О.Безщасний, Г.П. Кривцун - кандидати технічних наук, доценти,
В.Г.Марченко, асистент

Друкується у редакторській обробці упорядників.

1. МЕТА ТА ЗАДАЧІ ЗАНЯТТЯ

Мета роботи - вивчити правові та організаційні основи дорожнього руху з метою захисту життя та здоров'я всіх учасників дорожнього руху.

По закінченню заняття студент повинен:

- знати основні положення правил дорожнього руху;
- знати права і обов'язки водіїв транспортних засобів, пішоходів, пасажирів і велосипедистів;
- вміти правильно поводитись в умовах інтенсивного дорожнього руху.

2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

За останні 6 років на дорогах України сталося біля 20000 дорожньо- транспортних пригод (ДТП) зі смертельним наслідком. Так за першу половину 2017 року тільки у Дніпропетровський області скоїлось біля 2096 ДТП і загинуло 199 людей.

На долю водіїв транспортних засобів припадає біля 71% всіх ДТП, причому більша частина з них (77%) сталася з вини власників індивідуального транспорту. З вини пішоходів та велосипедистів скоєно приблизно 28% ДТП.

Згідно з Законом України «Про дорожній рух» [1] для запобігання ДТП всі соціально-вікові трупни населення повинні вивчати Правила дорожнього руху. Основні терміни та визначення , що містяться у цих Правилах, мають таке значення:

автомобільна дорога, вулиця (дорога) — частина території, зокрема в населеному пункті, з усіма розташованими на ній спорудами та засобами організації дорожнього руху, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів та обмежена по ширині зовнішнім краєм тротуарів чи краєм смуги відводу. Цей термін включає також спеціально побудовані тимчасові дороги, крім довільно накатаних доріг (колій);

безпечна дистанція — відстань до транспортного засобу, що рухається попереду по тій самій смугі, яка у разі його рапто-

вого гальмування або зупинки дасть можливість водієві транспортного засобу, що рухається позаду, запобігти зіткненню без здійснення будь-якого маневру;

безпечна швидкість — швидкість, за якої водій має змогу безпечно керувати транспортним засобом та контролювати його рух у конкретних дорожніх умовах;

безпечний інтервал — відстань між боковими частинами транспортних засобів, що рухаються, або між ними та іншими об'єктами, за якої гарантована безпека дорожнього руху;

водій — особа, яка керує транспортним засобом і має посвідчення водія (посвідчення тракториста-машиніста, тимчасовий дозвіл на право керування транспортним засобом, тимчасовий талон на право керування транспортним засобом) відповідної категорії. Водієм також є особа, яка навчає керуванню транспортним засобом, перебуваючи безпосередньо в транспортному засобі;

дорожньо-транспортна пригода (ДТП) — подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки;

зупинка — припинення руху транспортного засобу на час до **5** хвилин або більше, якщо це необхідно для посадки (висадки) пасажирів чи завантаження (розвантаження) вантажу, (надання переваги в русі, виконання вимог регулювальника, сигналів світлофора тощо);

пасажир — особа, яка користується транспортним засобом і перебуває в ньому, але не причетна до керування ним;

пішохід — особа, яка бере участь у дорожньому русі поза транспортними засобами і не виконує на дорозі будь-яку роботу. До пішоходів прирівнюються також особи, які рухаються в інвалідних колясках без двигуна, ведуть велосипед, мопед, мотоцикл, везуть санки, візок, дитячу чи інвалідну коляску;

проїзна частина — елемент дороги, призначений для руху нереєстрованих транспортних засобів. Дорога може мати декілька проїзних частин, межами яких є розділювальні смуги;

регулювальник — поліцейський, що виконує регулювання дорожнього руху у форменому одязі підвищеної видимості з елементами із світлоповертального матеріалу за допомогою жезлу, свистка. До регулювальника прирівнюються працівники військової інспекції безпеки дорожнього руху, дорожньо-експлуатаційної служби, черговий на залізничному переїзді, поромній переправі, які мають відповідне посвідчення та нарукавну пов'язку, жезл, диск з червоним сигналом чи світлоповертачем, червоний ліхтар або прапорець та виконують регулювання у форменому одязі;

розділювальна смуга — виділений конструктивно або за допомогою суцільних ліній дорожньої розмітки елемент автомобільної дороги, який розділяє суміжні проїзні частини. Розділювальна смуга не призначена для руху або стоянки транспортних засобів. За наявності на розділювальній смузі тротуару по ньому дозволяється рух пішоходів;

стоянка — припинення руху транспортного засобу на час, більший ніж 5 хвилин, з причин, не пов'язаних з необхідністю виконання вимог цих Правил, посадкою (висадкою) пасажирів, завантаженням (розвантаженням) вантажу;

транспортний засіб - пристрій, призначений для перевезення людей і (або) вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів;

учасник дорожнього руху - особа, яка бере безпосередню участь у процесі руху на дорозі як пішохід, водій, пасажир, погонич тварин.

2. ОБОВ'ЯЗКИ І ПРАВА ВОДІЇВ МЕХАНІЧНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Водій механічного транспортного засобу повинен мати при собі:

а) посвідчення на право керування транспортним засобом відповідної категорії;

б) реєстраційний документ на транспортний засіб (для транспортних засобів Збройних Сил, Національної гвардії, Держприкордонслужби, Держспецтрансслужби, Держспецзв'язку, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту — технічний талон);

в) у разі встановлення на транспортних засобах пробліскових маячків та (або) спеціальних звукових сигнальних пристроїв — дозвіл, виданий уповноваженим органом МВС, а у разі встановлення пробліскового маячка оранжевого кольору на великогабаритних та великовагових транспортних засобах — дозвіл, виданий уповноваженим підрозділом Національної поліції;

г) на маршрутних транспортних засобах — схему маршруту та розклад руху; на великовагових і великогабаритних транспортних засобах та транспортних засобах, що здійснюють дорожнє перевезення небезпечних вантажів, — документацію відповідно до вимог спеціальних правил;

г) поліс (сертифікат) обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Водії, які відповідно до законодавства звільняються від обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів на території України, повинні мати при собі відповідні підтвердні документи (посвідчення).

Власник транспортного засобу, а також особа, яка використовує такий транспортний засіб на законних підставах, можуть передавати у своїй присутності керування транспортним засобом іншій особі, що має при собі посвідчення на право керування транспортним засобом відповідної категорії, а також особі яка навчається водінню транспортним засобом.

Власник транспортного засобу може передавати транспортний засіб у користування іншій особі, що має посвідчення водія на право керування транспортним засобом відповідної категорії, передавши їй реєстраційний документ на цей транспортний засіб.

Для забезпечення безпеки дорожнього руху водій зобов'язаний:

а) перед виїздом перевірити і забезпечити технічно справний стан і комплектність транспортного засобу, правильність розміщення та кріплення вантажу;

б) бути уважним, стежити за дорожньою обстановкою, відповідно реагувати на її зміну, стежити за правильністю розміщення та кріплення вантажу, технічним станом транспортного засобу і не відволікатися від керування цим засобом у дорозі;

в) на автомобілях, обладнаних засобами пасивної безпеки (підголовники, ремені безпеки), користуватися ними і не перевозити пасажирів, не пристебнутих ременями безпеки. Дозволяється не пристібватися особі, яка навчає водінню, якщо за кермом учень, а в населених пунктах, крім того, водіям - інвалідам, водіям і пасажиром оперативних та спеціальних транспортних засобів і таксі;

г) під час руху на мотоциклі і мопеді бути в застебнутому мотошоломі і не перевозити пасажирів без застебнутих мотошоломів;

д) не забруднювати проїзну частину та смугу відведення автомобільних доріг;

е) не створювати своїми діями загрози безпеці дорожнього руху;

є) повідомляти дорожньо-експлуатаційним організаціям або уповноваженим підрозділам Національної поліції про виявлені факти створення перешкод для дорожнього руху;

ж) не вчиняти дій, внаслідок яких може бути пошкоджено автомобільні дороги та їх складові, а також завдано шкоди користувачам.

На вимогу поліцейського водій повинен зупинитися з дотриманням вимог ПДР, а також:

а) передати пред'явити для перевірки документи;

б) дати можливість перевірити номери агрегатів і комплектність транспортного засобу ;

в) дати можливість оглянути транспортний засіб відповідно до законодавства за наявності на те законних підстав, у тому числі провести з використанням спеціальних пристроїв (приладів) перевірку технічного стану транспортних засобів, які відповідно до законодавства підлягають обов'язковому технічному контролю;

д) пройти в установленому порядку медичний огляд з метою встановлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Водій, крім водіїв транспортних засобів дипломатичних та інших представництв іноземних держав, міжнародних організацій, оперативних і спеціальних транспортних засобів, повинен надавати транспортний засіб:

а) поліцейським та працівникам охорони здоров'я для доставки до найближчого закладу охорони здоров'я осіб, які потребують екстреної (швидкої) медичної допомоги;

б) поліцейським для виконання непередбачених і невідкладних службових обов'язків, пов'язаних із переслідуванням правопорушників, доставкою їх до органів Національної поліції, та для транспортування пошкоджених транспортних засобів.

Примітка: Для транспортування пошкоджених транспортних засобів залучаються лише вантажні автомобілі. Особа, яка скористалася транспортним засобом, повинна видати довідку або зробити запис у дорожньому (маршрутному) листі із зазначенням пройденої відстані, тривалості поїздки, свого прізвища, посади, номера посвідчення, найменування свого підрозділу чи організації.

Водієві забороняється:

- керувати транспортним засобом у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції;

- керувати транспортним засобом у хворобливому стані, у стані стомлення, а також перебуваючи під впливом лікарських препаратів, що знижують швидкість реакції і увагу;

- керувати транспортним засобом, не зареєстрованим в уповноваженому органі МВС, або таким, що не пройшов відомчу реєстрацію в разі, якщо законом встановлена обов'язковість її проведення, а також без номерного знака або з номерним знаком, що:

- не належить цьому засобу;
- не відповідає вимогам стандартів;
- закріплений не в установленому для цього місці;
- закритий іншими предметами чи забруднений, що не дає змоги чітко визначити символи номерного знака з відстані 20 м;
- неосвітлений (у темну пору доби або в умовах недостатньої видимості) чи перевернутий;

- передавати керування транспортним засобом особам, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, у хворобливому стані;

- передавати керування транспортним засобом особам, які не мають при собі посвідчення на право керування ним, якщо це не стосується навчання водінню;

- під час руху транспортного засобу користуватися засобами зв'язку, тримаючи їх у руці (за винятком водіїв оперативних транспортних засобів під час виконання ними невідкладного службового завдання).

У разі причетності до дорожньо-транспортної пригоди водій зобов'язаний:

- негайно зупинити транспортний засіб і залишатися на місці пригоди;

- увімкнути аварійну сигналізацію і встановити *знак* аварійної зупинки;

–не переміщати транспортний засіб і предмети, що мають причетність до пригоди;

–вжити можливих заходів для надання домедичної допомоги потерпілим, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги, а в разі відсутності можливості вжити зазначених заходів звернутися по допомогу до присутніх і відправити потерпілих до закладу охорони здоров'я;

–у разі неможливості виконати дії, відвезти потерпілого до найближчого лікувального закладу своїм транспортним засобом, попередньо зафіксувавши розташування слідів пригоди, а також положення транспортного засобу після його зупинки; у лікувальному закладі повідомити своє прізвище та номерний знак транспортного засобу (з пред'явленням посвідчення водія або іншого документа, який посвідчує особу, реєстраційного документа на транспортний засіб) і повернутися на місце пригоди;

–повідомити про дорожньо-транспортну пригоду орган чи уповноважений підрозділ Національної поліції, записати прізвища та адреси очевидців, чекати прибуття поліцейських;

–вжити всіх можливих заходів для збереження слідів пригоди, огороження їх та організувати об'їзд місця пригоди;

–до проведення медичного огляду не вживати без призначення медичного працівника алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, які входять до офіційно затвердженого складу аптечки).

Власник транспортного засобу має право:

a) довіряти в установленому порядку розпорядження транспортним засобом іншій особі;

b) на відшкодування витрат у разі надання транспортного засобу поліцейським та працівникам органу охорони здоров'я ;

c) на відшкодування збитків, завданих унаслідок невідповідності стану автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів вимогам безпеки дорожнього руху;

d) на безпечні та зручні умови для руху;

e) запитувати оперативну інформацію про дорожні умови

та напрямки руху.

У разі наближення транспортного засобу з увімкненим синім проблісковим маячком і (або) спеціальним звуковим сигналом водії усіх транспортних засобів, незалежно від напрямку їх руху, зобов'язані дати дорогу і забезпечити безперешкодний проїзд зазначеного і супроводжуваних ним інших транспортних засобів, а з увімкненим проблісковим маячком червоного кольору на дорогах, що не мають розділювальної смуги - зупинитися біля правого краю проїзної частини. За наявності розділювальної смуги зупинитися повинні транспортні засоби, що рухаються у попутному напрямку.

3.ОБОВ'ЯЗКИ І ПРАВА ПІШОХОДІВ

Пішоходи повинні рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках, тримаючись правого боку.

Якщо немає тротуарів, пішохідних доріжок або пересуватися по них неможливо, пішоходи можуть рухатися велосипедними доріжками, тримаючись правого боку і не утруднюючи рух на велосипедах і мопедах, або в один ряд узбіччям, тримаючись якомога правіше, а у разі його відсутності або неможливості рухатися по ньому — по краю проїзної частини назустріч руху транспортних засобів. При цьому треба бути обережним і не заважати іншим учасникам дорожнього руху.

Пішоходи, які переносять громіздкі предмети, або особи, які пересуваються в інвалідних колясках без двигуна, ведуть мотоцикл, велосипед чи мопед, везуть санки, візок тощо, якщо їх рух тротуарами, пішохідними чи велосипедними доріжками або узбіччями створює перешкоди для інших учасників руху, можуть рухатися по краю проїзної частини в один ряд.

За межами населених пунктів пішоходи, які рухаються узбіччям чи краєм проїзної частини, повинні йти назустріч руху транспортних засобів.

Особи, які рухаються узбіччям чи краєм проїзної частини в інвалідних колясках без двигуна, ведуть мотоцикл, мопед або велосипед, повинні пересуватися в напрямку руху транспортних засобів.

У темну пору доби та в умовах недостатньої видимості пішоходи, які рухаються проїзною частиною чи узбіччям, повинні виділити себе, а за можливості мати на зовнішньому одязі світлоповертальні елементи, для своєчасного їх виявлення іншими учасниками дорожнього руху, можуть рухатися по краю.

Рух організованих груп людей по дорозі дозволяється тільки в напрямку руху транспортних засобів колоною не більш як по чотири особи в ряду за умови, що колона не займає більше половини ширини проїзної частини одного напрямку руху. Попереду і позаду колони на відстані 10–15 м з лівого боку повинні бути супровідники з червоними прапорцями, а у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості — із засвіченими ліхтарями: спереду — білого кольору, позаду — червоного.

Організовані групи дітей дозволяється водити тільки по тротуарах і пішохідних доріжках, а коли їх немає — по узбіччю дороги у напрямку руху транспортних засобів колоною, але тільки у світлу пору доби і лише в супроводі дорослих.

Пішоходи повинні переходити проїзну частину по пішохідних переходах, у тому числі підземних і надземних, а у разі їх відсутності — на перехрестях по лініях тротуарів або узбіч. Якщо в зоні видимості немає переходу або перехрестя, а дорога має не більше трьох смуг руху для обох його напрямків, дозволяється переходити її під прямим кутом до краю проїзної частини в місцях, де дорогу добре видно в обидва боки, і лише після того, як пішохід упевниться у відсутності небезпеки.

У місцях, де рух регулюється, пішоходи повинні керуватися сигналами регулювальника або світлофора.

У таких місцях пішоходи, які не встигли закінчити перехід проїзної частини дороги одного напрямку, повинні перебувати на острівці безпеки або лінії, що розділяє транспортні потоки

протилежних напрямків, а у разі їх відсутності — на середині проїзної частини і можуть продовжити перехід лише тоді, коли це буде дозволено відповідним сигналом світлофора чи регулювальника та переконаються в безпеці подальшого руху.

Перед виходом на проїзну частину з-за транспортних засобів, що стоять, та будь-яких об'єктів, що обмежують оглядовість, пішоходи повинні впевнитись у відсутності транспортних засобів, що наближаються.

Чекати транспортний засіб пішоходи повинні на тротуарах, посадкових майданчиках, а якщо вони відсутні, — на узбіччі, не створюючи перешкод для дорожнього руху.

На трамвайних зупинках, не обладнаних посадковими майданчиками, пішоходам дозволяється виходити на проїзну частину лише з боку дверей і тільки після зупинки трамвая.

Після висадки з трамвая необхідно залишити проїзну частину не затримуючись.

У разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком червоного та (або) синього кольору і (або) спеціальним звуковим сигналом пішоходи повинні утриматися від переходу проїзної частини або негайно залишити її.

Пішоходам забороняється:

а) виходити на проїзну частину, не впевнившись у відсутності небезпеки для себе та інших учасників руху;

б) раптово виходити, вибігати на проїзну частину, в тому числі на пішохідний перехід;

в) допускати самостійний, без нагляду дорослих, вихід дітей дошкільного віку на проїзну частину;

г) переходити проїзну частину поза пішохідним переходом, якщо є розділювальна смуга або дорога має чотири і більше смуг для руху в обох напрямках, а також у місцях, де встановлено огородження;

г) затримуватися і зупинятися на проїзній частині, якщо це не пов'язано із забезпеченням безпеки дорожнього руху;

д) рухатися по автомагістралі чи дорозі для автомобілів, за винятком пішохідних доріжок, місць стоянки і відпочинку.

У разі причетності пішохода до дорожньо-транспортної пригоди він повинен подати можливу допомогу потерпілим, записати прізвища та адреси очевидців, повідомити орган чи уповноважений підрозділ Національної поліції про пригоду, необхідні дані про себе і перебувати на місці до прибуття поліцейських.

Пішохід має право:

а) на перевагу під час переходу проїзної частини позначеними нерегульованими пішохідними переходами, а також регульованими переходами за наявності на те відповідного сигналу регулювальника чи світлофора;

б) вимагати від державних і місцевих органів впади, власників автомобільних доріг, вулиць і залізничних переїздів створення умов для забезпечення безпеки руху.

4. ОBOB'ЯЗКИ І ПРАВА ПАСАЖИРІВ

Посадку (висадку) дозволяється здійснювати пасажиром після зупинки транспортного засобу лише з посадкового майданчика, а в разі відсутності такого майданчика — з тротуару чи узбіччя, а якщо це неможливо, то з крайньої смуги проїзної частини (але не з боку суміжної смуги для руху), за умови, що це буде безпечно та не створить перешкод іншим учасникам руху.

Пасажири, користуючись транспортним засобом, повинні:

а) сидіти або стояти (якщо це передбачено конструкцією транспортного засобу) в призначених для цього місцях, тримаючись за поручень або інше пристосування;

б) під час пересування на транспортному засобі, обладнаному ременями безпеки, бути пристебнутими, а на мотоциклі і мопеді — в застебнутому мотошоломі;

в) не забруднювати проїзну частину та смугу відведення автомобільних доріг;

г) не створювати своїми діями загрози безпеці дорожнього руху.

Пасажирам забороняється:

а) під час руху відвертати увагу водія від керування транспортним засобом та заважати йому в цьому;

б) відчиняти двері транспортного засобу, не переконавшись, що він зупинився біля тротуару, посадкового майданчика, краю проїзної частини чи на узбіччі;

в) перешкоджати зачиненню дверей та використовувати для їзди підніжки і виступи транспортних засобів;

г) під час руху стояти в кузові вантажного автомобіля, сидіти на бортах або в не обладнаному для сидіння місці.

У разі ДТП пасажир причетного до пригоди транспортного засобу повинен подати можливу допомогу потерпілим, повідомити про пригоду орган чи уповноважений підрозділ Національної поліції і перебувати на місці до прибуття поліцейських.

Пасажир під час користування транспортним засобом має право на:

а) безпечне перевезення себе і багажу;

б) відшкодування завданих збитків;

в) отримання своєчасної і точної інформації про умови і порядок руху.

5. ВИМОГИ ДО ВЕЛОСИПЕДІСТІВ

Рухатися по дорозі на велосипедах дозволяється особам, які досягли 14-річного віку.

Велосипедист має право керувати велосипедом, який обладнаний звуковим сигналом та світлоповертачами:

- спереду — білого кольору,
- по боках — оранжевого,

- позаду — червоного.

В темну пору доби і в умовах недостатньої видимості на велосипеді повинен бути встановлений та увімкнений ліхтар (фара).

Велосипедисти, рухаючись групами, повинні їхати один за одним, щоб не заважати іншим учасникам дорожнього руху.

Колона велосипедистів, що рухається по проїзній частині, повинна бути розділена на групи (до 10 велосипедистів у групі) з дистанцією руху між групами 80–100 м.

Велосипедист може перевозити лише такі вантажі, які не заважають керувати велосипедом і не створюють перешкод іншим учасникам дорожнього руху.

Якщо велосипедна доріжка перетинає дорогу поза перехрестям, велосипедисти зобов'язані дати дорогу іншим транспортним засобам, що рухаються по дорозі.

Велосипедисту забороняється:

- керувати велосипедом з несправним гальмом, звуковим сигналом, а в темну пору доби і в умовах недостатньої видимості - з вимкненим ліхтарем (фарою) чи без світлоповертачів;

- рухатися по автомагістралях і дорогах для автомобілів, а також по проїзній частині, коли поряд облаштовано велосипедну доріжку;

- рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках (крім дітей до 7 років на дитячих велосипедах під наглядом дорослих);

- під час руху триматися за інший транспортний засіб;

- їздити, не тримаючись за руль, та знімати ноги з педалей (підніжок);

- перевозити пасажирів на велосипеді (за винятком дітей до 7 років, які перевозяться на додатковому сидінні, обладнаному надійно закріпленими підніжками);

- буксирувати велосипеди;

- буксирувати причеп, не передбачений для експлуатації з велосипедом.

6. ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ

Дозволяється перевозити пасажирів у транспортному засобі, обладнаному місцями для сидіння в кількості, що передбачена технічною характеристикою так, щоб вони не заважали водієві керувати транспортним засобом і не обмежували оглядовість, відповідно до правил перевезення.

Водіям маршрутних транспортних засобів забороняється під час перевезення пасажирів розмовляти з ними, їсти, пити, палити, а також перевозити пасажирів і вантаж у кабіні, якщо вона відокремлена від салону.

Перевезення автобусом (мікроавтобусом) організованої групи дітей здійснюється за умови обов'язкового проведення інструктажу з дітьми та супровідниками щодо правил безпечної поведінки під час руху та дій у разі виникнення аварійно-небезпечних ситуацій чи скоєння дорожньо-транспортної пригоди. При цьому спереду і ззаду автобуса (мікроавтобуса) обов'язково встановлюється розпізнавальний знак «Діти».

Водій автобуса (мікроавтобуса), який здійснює перевезення організованих груп дітей, повинен мати стаж водія не менше 5 років і посвідчення водія категорії «**D**».

На транспортному засобі з розпізнавальним знаком «Діти» під час посадки (висадки) до (з) нього пасажирів повинні бути увімкнені пробліскові маячки оранжевого кольору та (або) аварійна світлова сигналізація.

Водію забороняється починати рух до повного зачинення дверей та відчиняти їх до зупинки транспортного засобу.

Перевезення пасажирів (до 8 чоловік, крім водія) у пристосованому для цього вантажному автомобілі дозволяється водіям, які мають стаж керування транспортним засобом більше трьох років і посвідчення водія категорії «**C**», а у разі перевезення понад зазначену кількість (включаючи пасажирів у кабіні) — категорій «**C**» і «**D**».

Вантажний автомобіль, що використовується для перевезення пасажирів, повинен бути обладнаний сидіннями, закріпленими в кузові на відстані не менш як 0,3 м від верхнього краю борту і 0,3–0,5 м від підлоги. Сидіння, що розташовані вздовж заднього або бокового борту, повинні мати міцні спинки.

Кількість пасажирів, які перевозяться в кузові вантажного автомобіля, не повинна перевищувати кількості обладнаних для сидіння місць.

Військовослужбовці строкової служби, які мають посвідчення водія транспортного засобу категорії «С», допускаються до перевезення пасажирів у кузові пристосованого для цього вантажного автомобіля згідно з кількістю обладнаних для сидіння місць після проходження спеціальної підготовки і стажування протягом 6 місяців.

Перед поїздкою водій вантажного автомобіля повинен проінструктувати пасажирів про їх обов'язки та правила посадки, висадки, розміщення і поведінки в кузові.

Починати рух можна, лише переконавшись, що створено умови для безпечного перевезення пасажирів.

Поїзд у кузові вантажного автомобіля, не обладнаного для перевезення пасажирів, дозволяється лише особам, які супроводжують вантаж або їдуть за ним, за умови, що вони забезпечені місцями для сидіння. Кількість пасажирів у кузові та кабіні не повинна перевищувати 8 чоловік.

Забороняється перевозити:

- пасажирів поза кабіною автомобіля (крім випадків перевезення пасажирів у кузові вантажного автомобіля з бортовою платформою або в кузові-фургоні, призначених для перевезення пасажирів), у кузові автомобіля-самоскида, трактора, інших самохідних машин, на вантажному причепі, напівпричепі, в причепі- дачі, в кузові вантажного мотоцикла;

- дітей, зріст яких менше 145 см або тих, що не досягли 12-річного віку, у транспортних засобах, обладнаних ременями безпеки, без використання спеціальних засобів, що дають змогу

пристебнути дитину за допомогою ременів безпеки, передбачених конструкцією цього транспортного засобу; на передньому сидінні легкового автомобіля — без використання зазначених спеціальних засобів; на задньому сидінні мотоцикла та мопеда;

- дітей до 16-річного віку в кузові будь-якого вантажного автомобіля;
- організовані групи дітей у темну пору доби.

7. РЕГУЛЮВАННЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Регулювання дорожнього руху здійснюється за допомогою **дорожніх знаків, дорожньої розмітки**, дорожнього обладнання, світлофорів, а також регулювальниками.

Дорожні знаки мають перевагу перед дорожньою розміткою і можуть бути постійними, тимчасовими та із змінною інформацією.

Тимчасові дорожні знаки розміщуються на переносних пристроях, дорожньому обладнанні або закріплюються на щиті з фоном жовтого кольору і мають перевагу перед постійними дорожніми знаками.

Дорожні знаки повинні бути видимими на відстані не менш як 100 м за напрямком руху та розміщеними не вище 6 м над рівнем проїзної частини.

Дорожні знаки встановлюються обабіч дороги а тому її боці, що відповідає напрямку руху. Для поліпшення сприйняття дорожніх знаків вони можуть бути розміщені над проїзною частиною. Якщо дорога має більше ніж одну смугу для руху в одному напрямку, установлений обабіч дороги відповідного напрямку дорожній знак дублюється на розділювальній смузі, над проїзною частиною або на протилежному боці дороги (у разі, коли для руху в зустрічному напрямку є не більше ніж дві смуги).

Сигнали регулювальника мають перевагу перед сигналами світлофорів та вимогами дорожніх знаків. Водії та пішоходи по-

винні виконувати додаткові вимоги регулювальника, навіть якщо вони суперечать сигналам світлофорів, вимогам дорожніх знаків і розмітки

Сигнали світлофорів, крім жовтого миготливого, мають перевагу перед дорожніми знаками пріоритету.

Дорожні знаки поділяються на групи:

- Попереджувальні знаки. Інформують водіїв про наближення до небезпечної ділянки дороги і характер небезпеки. Під час руху по цій ділянці необхідно вжити заходів для безпечного проїзду.

- Знаки пріоритету. Встановлюють черговість проїзду перехресть, перехрещень проїзних частин або вузьких ділянок дороги.

- Заборонні знаки. Запроваджують або скасовують певні обмеження в русі.

- Наказові знаки. Показують обов'язкові напрямки руху або дозволяють деяким категоріям учасників руху по проїзній частині чи окремих її ділянках, а також запроваджують або скасовують деякі обмеження.

- Інформаційно-вказівні знаки. Запроваджують або скасовують певний режим руху, а також інформують учасників дорожнього руху про розташування населених пунктів, різних об'єктів, територій, де діють спеціальні правила.

- Знаки сервісу. Інформують учасників дорожнього руху про розташування об'єктів обслуговування.

- Таблички до дорожніх знаків. Уточнюють або обмежують дію знаків, разом з якими вони встановлені.

Дорожня розмітка поділяється на горизонтальну та вертикальну і використовується окремо або разом з дорожніми знаками, вимоги яких вона підкреслює або уточнює.

Горизонтальна дорожня розмітка встановлює певний режим і порядок руху. Наноситься на проїзній частині або по верху бордюру у вигляді ліній, стрілок, написів, символів тощо фарбою чи іншими матеріалами відповідного кольору.

Вертикальна розмітка у вигляді смуг білого і чорного кольору на дорожніх спорудах та елементах обладнання доріг призначена для зорового орієнтування.

Дорожнє обладнання застосовується як допоміжний засіб регулювання дорожнього руху.

Світлофори призначені для регулювання руху транспортних засобів і пішоходів, мають світлові сигнали зеленого, жовтого, червоного і біло-місячного кольорів, які розташовані вертикально чи горизонтально. Сигнали світлофора можуть бути з нанесеною суцільною чи контурною стрілкою (стрілками), із силуетом пішохода, Х-подібні.

На рівні червоного сигналу світлофора із вертикальним розташуванням сигналів може встановлюватися табличка білого кольору із нанесеною на ній стрілкою зеленого кольору.

У світлофорах з вертикальним розташуванням сигналів сигнал червоного кольору — зверху, зеленого — знизу, а з горизонтальним: червоного — ліворуч, зеленого — праворуч.

Світлофори з вертикальним розташуванням сигналів можуть мати одну або дві додаткові секції з сигналами у вигляді зеленої стрілки (стрілок), що розташовуються на рівні сигналу зеленого кольору.

Сигнали світлофора мають такі значення:

- зелений дозволяє рух;
- зелений у вигляді стрілки (стрілок) на чорному фоні дозволяє рух у зазначеному напрямку (напрямах). Таке саме значення має сигнал у вигляді зеленої стрілки (стрілок) у додатковій секції світлофора.

Сигнал у вигляді стрілки, що дозволяє поворот ліворуч, дозволяє й розворот, якщо він не заборонений дорожніми знаками.

Сигнал у вигляді зеленої стрілки (стрілок) у додатковій (додаткових) секції, увімкнений разом із зеленим сигналом світлофора, інформує водія про те, що він має перевагу в зазначеному

стрілкою (стрілками) напрямку (напрямах) руху перед транспортними засобами, що рухаються з інших напрямків;

- зелений миготливий дозволяє рух, але інформує про те, що незабаром буде ввімкнено сигнал, який забороняє рух.

Для інформування водіїв про час (у секундах), що залишився до кінця горіння сигналу зеленого кольору, можуть застосовуватися цифрові табло;

- чорна контурна стрілка (стрілки), нанесена на основний зелений сигнал, інформує водіїв про наявність додаткової секції світлофора і вказує інші дозволені напрямки руху ніж сигнал додаткової секції;

- жовтий забороняє рух і попереджає про наступну зміну сигналів;

- жовтий миготливий сигнал або два жовтих миготливих сигнали дозволяють рух і інформують про наявність небезпечного нерегульованого перехрестя або пішохідного переходу;

- червоний сигнал, у тому числі миготливий, або два червоних миготливих сигнали забороняють рух.

Сигнал у вигляді зеленої стрілки (стрілок) у додатковій (додаткових) секції разом з жовтим або червоним сигналом світлофора інформує водія про те, що рух дозволяється у вказаному напрямку за умови безперешкодного пропуску транспортних засобів, які рухаються з інших напрямків.

Стрілка зеленого кольору на табличці, встановленій на рівні червоного сигналу світлофора з вертикальним розташуванням сигналів, дозволяє рух у зазначеному напрямку при ввімкненому червоному сигналі світлофора з крайньої правої смуги руху (або крайньої лівої смуги руху на дорогах з одностороннім рухом) за умови надання переваги в русі іншим його учасникам, які рухаються з інших напрямків на сигнал світлофора, що дозволяє рух;

- поєднання червоного і жовтого сигналів забороняє рух і інформує про наступне вмикання зеленого сигналу;

- чорні контурні стрілки на червоному і жовтому сигналах не змінюють значення цих сигналів та інформують про дозволені напрямки руху при зеленому сигналі;

- вимкнений сигнал додаткової секції забороняє рух у напрямку, вказаному її стрілкою (стрілками).

На залізничних переїздах одночасно із заборонним сигналом світлофора може бути ввімкнено звуковий сигнал, який додатково інформує учасників дорожнього руху про заборону руху через переїзд.

Якщо сигнал світлофора має вигляд силуету пішохода, його дія поширюється лише на пішоходів, при цьому зелений сигнал дозволяє рух, червоний — забороняє.

Для сліпих пішоходів може бути ввімкнено звуковий сигнал, який дозволяє рух пішоходів.

8. ЗМІСТ ЗВІТУ

Звіт містить перелік основних обов'язків та прав водіїв, пішоходів і пасажирів, велосипедистів, умови перевезення людей транспортними засобами, способи та засоби регулювання дорожнього руху.

9. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

I. Основні терміни та визначення Правил дорожнього руху України.

2. Які документи повинен мати при собі водій транспортного засобу?

3. Обов'язки водія транспортного засобу.

4. Чиї та які вимоги повинен виконувати водій транспортного засобу?

5. Кому та в яких випадках повинен надавати водій транспортний засіб?

6. Що забороняється робити водію?

7. Як повинен діяти водій, що причетний до дорож-

ньо-транспортної пригоди?

8. Права водія.
9. Обов'язки пішоходів.
10. Що забороняється пішоходам?
11. Дії пішоходів у разі ДТП.
12. Порядок переходу проїзної частини дороги.
13. Обов'язки пасажирів.
14. Що забороняється робити пасажирам?
15. Умови перевезення людей транспортними засобами?
16. Хто має право їхати на велосипеді і як він повинен бути обладнаний?
17. Рух велосипедистів в колоні.
18. Що забороняється велосипедисту?
19. Способи та засоби регулювання дорожнього руху.
20. Поділ дорожніх знаків на групи.
21. Значення сигналів світлофорів.

Список літератури

1. Закон України «Про дорожній рух». Законодавство України про охорону праці. Збірник нормативних документів, т3.- Київ: вид-во «Основа», 1995.- 572 с.
2. **З А К О Н У К Р А Ї Н И** Про доржній рух та його безпеку Проект редакції від 23 червня 1915 року

Упорядники:

Олександр Вікторович Безщасний

Геннадій Павлович Кривцун

Володимир Григорович Марченко

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

« БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ » ПО ДИСЦИПЛІНІ

« БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВСІХ

СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Редакційно - видавничий комплекс

Підписано до друку /с, с-к, 5/ Формат 30*42/4

Папір Роїих. Ризоірафія. Умови, друк. арк. *еЛ* Обліко-

во-видавн. арк.^;/Тираж 100 прим. Замовлення № Безкош-
товно.

Ризограф НГА України

320600, ДСП, мДніпропетровськ-27, просп. К. Маркса, 19

